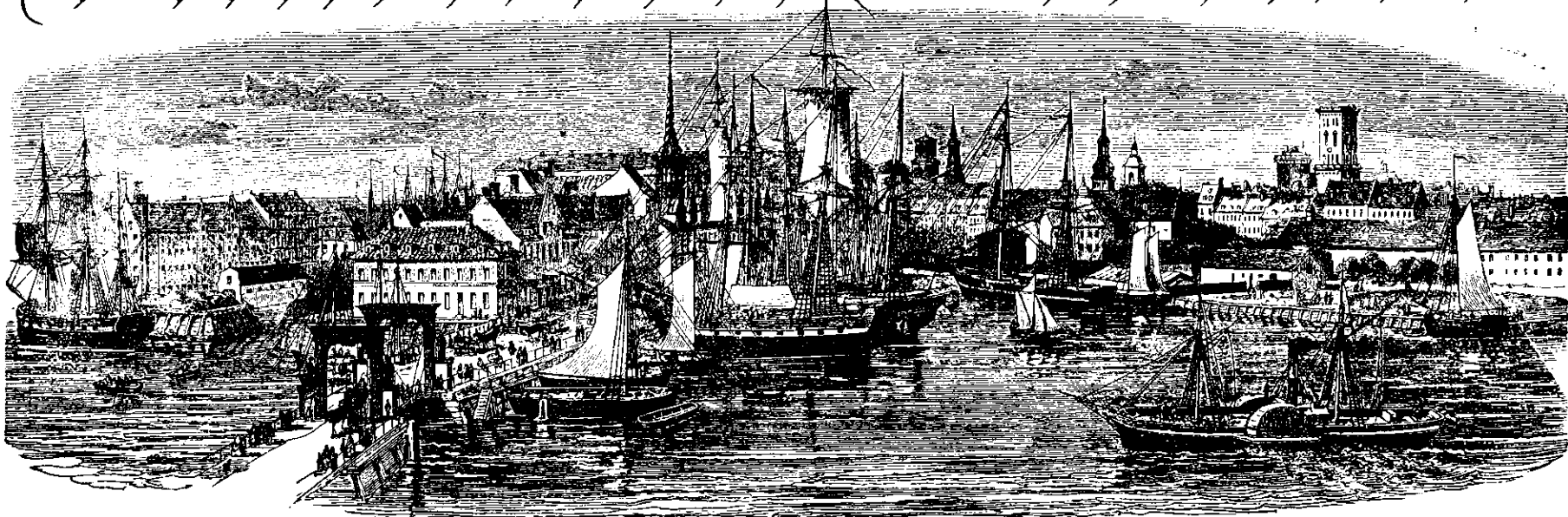

Illustreret Tidende.

Nr. 97.]

Udkommer hver Søndag.

→ Kjøbenhavn den 4. August 1861. ←

2 Rdr. Qvartalet.

[2^{det} Bind.

Inhold.

Hans Nielsen Hauge, af Ludvig Wagner. — Ugens Politik. — Meddelelser af Landet Indhold. — Nørre-Bosborg. — Kalletoget for Marquis de Torre-Visa. — Fra Landmandsforsamlingen i Horsens. IV. — En opmærksom Vægemand, af Carl Bernhard.

Hans Nielsen Hauge.

Der er kun faa Danske, som ikke have hørt Navnet Hans Nielsen Hauge. Det er almindelig bekendt om ham, at han var en norsk Bonde, der i Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede virkede som Bodsprædikan, maatte udstaae endeel Forsjælgelse, men blev Hovedet for en endnu i vore Dage meget udbredt Retning i den norske Kirke. Da nu Opmærksomheden paa en er bleven henseledet paa de norske Forhold, paa Grund af det nu sluttede skandinaviske Kirkenæde i Christiania, saa vil en kort Skildring af denne mærkelige Mand's rige Liv forhaabentlig være af Interesse for denne Tidendes Læser.

Nær Sarpsborg, der fornylig rantes af en gruelig Ildsvaade, som vil være i frisk Minde, er det Sted, hvor Glommen, efter paa sit lange Løb at have optaget alle Vandløb, fra Østerdalen, Gudbrandsdalen og Hedemarken, danner Sarpen, Norges største Vandfald. Uagtet Landet deromkring i det Hele er smilende og vænligt, og Fjeldene der ikke naae større Høide end de jydste Lyngbakker, saa gribes dog den Rejsende af dybt Alvor ved Synet af den umaadelige Fod, og det kan da ikke være anderledes, end at denne, der danner Midtpunktet i hele Landskabet, maa give Beboernes Charakter et bestemt Præg. I denne Egn fødtes Hans Nielsen Hauge den 3die April 1771 paa Gaarden Hauge i Thums Sogn. Hans Fader, dengang omtrent 40 Aar gammel, var bondesødt, men havde som Lensmand (lavere Politimester) paa Landet samlet megen Mennekestundskab; da han tilmed havde benyttet sine fritimer til Læsning, kunde han give sine Børn en ualmindelig god Opdragelse, men han var tillige en streng Mand, der tænkte paa sin Barndom, da „det var ligesaa sjældent som foragteligt at see en gammel drukken Mand; thi en Ung faaes ikke besjænknet. Kom da Nogen i Sognet, som udøvede Vanden, blev man ganske forstøvet derover.“ Derfor advarede han sine Børn for Tidens Synder og stræbte tilligemed sin Pusru tidligt at indprente dem Agtelse for Guds Ord. Sin Søn Hans rensede han tidt for Egenfærd og Ojensridighed, og denne fortæller da om sig selv, at han allerede i sit syvende Aar, indesluttet i mørke Grublerier, tænkte snart paa at forlorte sine Dage, snart paa at hevne sig paa Forældrene. Som han voksede til, øgedes hans Tilbøjelighed til Censur og alvorlig Læsning, og hans overspændte

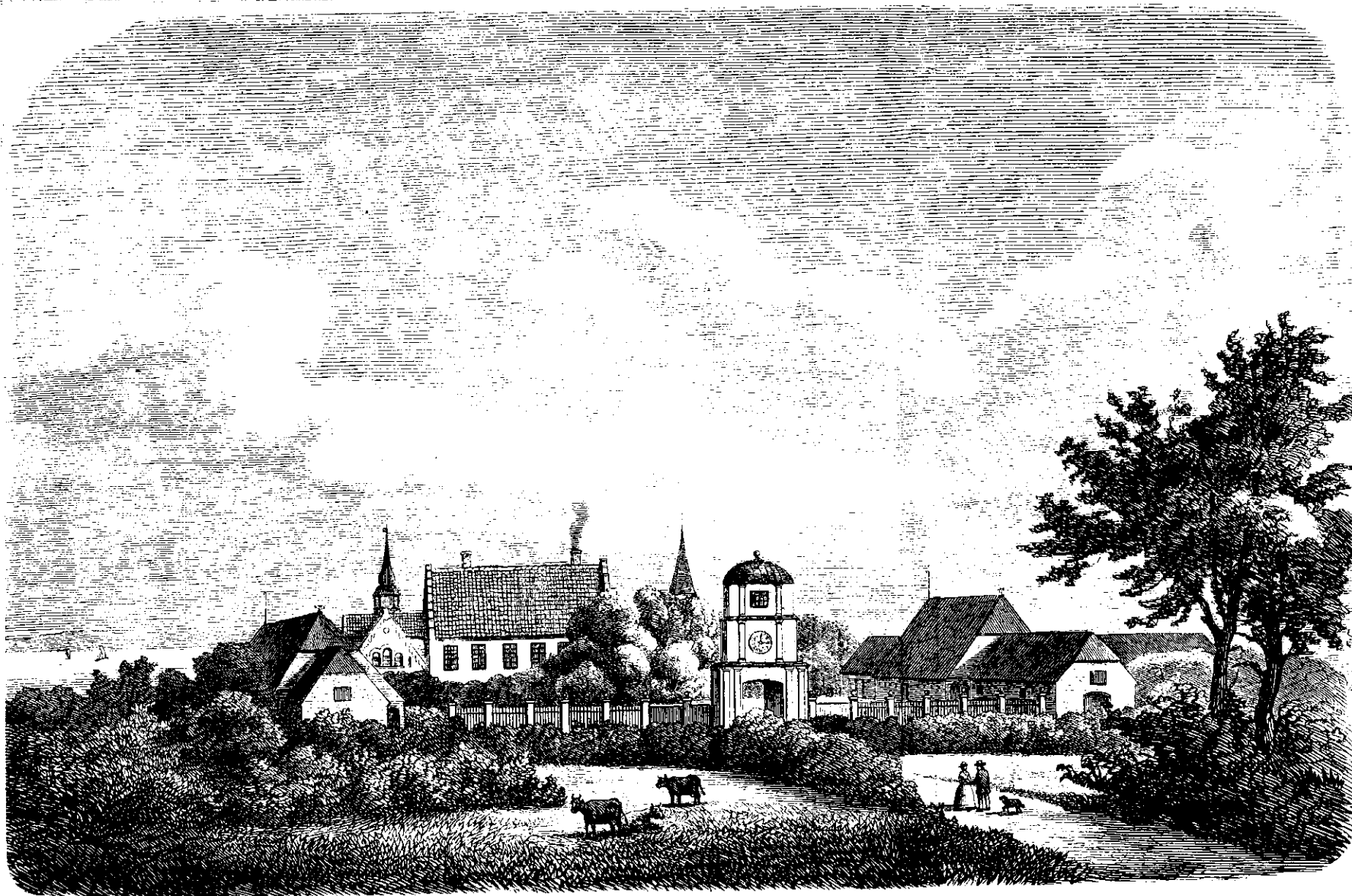
Phantasi skaffede sig Lust i gruelige Dromme, men her ved breves han til at søge Trost i Bønnen, og da han i sit trettede Aar havde været i stor Vandusd, men friedes som ved et Under, voksede hans Tro til Guds Naade. Dog led han ofte af Tvivl, idet han undertiden hverken turde troe sine Synders Forladelse, eller i det Hele slaae sin Lid til Christendommens Sandhed; da han nemlig engang hørte Tale om andre Religioner, opsteg hos ham den Tanke, at hans Tro ikke var den rette, og naar man vilde troste ham med de kristne Sandhedsvidner, som vare gaaede i Døden for denne Tro, saae han deri kun et Bevist paa sin Samtids Lunkenhed. Imidlertid vedblev han med sin lille Levevis, delte sin Tid mellem Arbejde, gudelig Læsning og Andagtsøvelser, afsolde sig fra Dands og Kortspil, og da han blev confirmeret, vidnede han for sine Jevnaldrende mod Verdens Forsængelighed.

Men Hauge blev snart udrevet af dette stille Liv: Norges Fjeldbund lader sig kun med Nøie astrofje det daglige Brød, og derfor maa den Unge allerede tidligt lære at staae paa egne Been for at tjene sin Føde selv; saaledes brændte nu ogsaa Hauge efter at erhverve sig Formue og gav sig til at drive Handel, da han af Naturen var meget oplyst dertil. Derved kom han ind i mange Forhold og deltog i sædvanlige Forlystelser, som Skydesveller og Kortspil, dog aldrig om Penge, ja endog Brændevin, noget som han dog temmelig snart igjen kom fra, da han frygtede for at forfalde til Umaadelighed. Under alt dette blev hans Sind mere henvendt paa verdslig Binding, og uagtet han aldrig havde hørt op med sine Andagtsøvelser, regnede han det dog selv for at være en fuldkommen Omvendelse, der skete med ham, da han en Dag under Bønnen grebes af en salig Genrykkelse, eller, som han selv kalder det, blev benaadet med en Samtale med

Gud, hvori han da fornemte et Rald til at drage ud og prædike Bod. Tre Uger tilbragte han i overspændt Glæde, næsten uden Føde og Søvn, men grebes snart igjen af dyb Belyrning, da han, den ulærde Mand, søgte sig uskiftet til at optræde som Lærer; heller ikke var han ganske fri for Tvivl om, hvorvidt det Rald, han søgte, var fra Gud, eller hans Substitutions Føster. Men det varede ikke længe, før han fik Stødet til at aflægge Vidnesbyrd om sin Troes Overensstemmelse med Statskirkens Lære. Da man holdt ham for at være en Tilhænger af Sognets forvurds Præst, der just paa denne Tid var assat ved Højesteretsdom for sin forvirrede Lærdom, skrev han i Mai 1796 sit første Værk, „Betrægtning over Verdens Daarlighed, forfattet i fem Capitler, sammenstrevet i Korthed af en liden forsøgt og mindre skriftlært Dreng H. N. Hauge“ (4 Ark), i hvilket han viser, at en Forandring i de bestaaende Tilstande var nødvendig, hvorledes den skulde udføres, og at han selv værdigen var kaldet til at udføre den. Med dette Skrift gik han ind til Christiania, men blev paa Veien atter overfaldet af Tvivl. Han gik da affides og bad med hoi Røst, men en Mand, som var i Nærheden, fulgte efter og hørte hans Bøn. Da nu Hauge paa den Andens Færd mærkede, at han holdt ham for vanvittig, talte han til ham om forskjellige nye Anlæg til Landets Gavn og andre verdslige Forhold, for at vise, at han havde sin Fornuft's fulde Brug, og greb derefter Leiligheden til at tale Manden til Hjerte. Af dette lille Træk sees, hvad der ogsaa oftere i Hauges Liv gjentog sig, at han ikke strax foer løs med sin Bodsprædikan, men først søgte sig for. — Da han dreg nærmere hen mod Byen, kom Tvivlen igjen. Han tabte sit Manuscript og saae heri et Tegns paa, at det ikke var Ret, om han optraadte offentligt, men blev trostet, da Bogen blev bragt ham af En, som havde fundet den. Saaledes naaede Hauge da til Christiania, hvor han gjorde foreløbig Afstale med en Bogtrykker, og endnu i samme Sommer begyndte og fuld-

Hans Nielsen Hauge.
(Efter A. Tidemand's „Haugianerne“.)

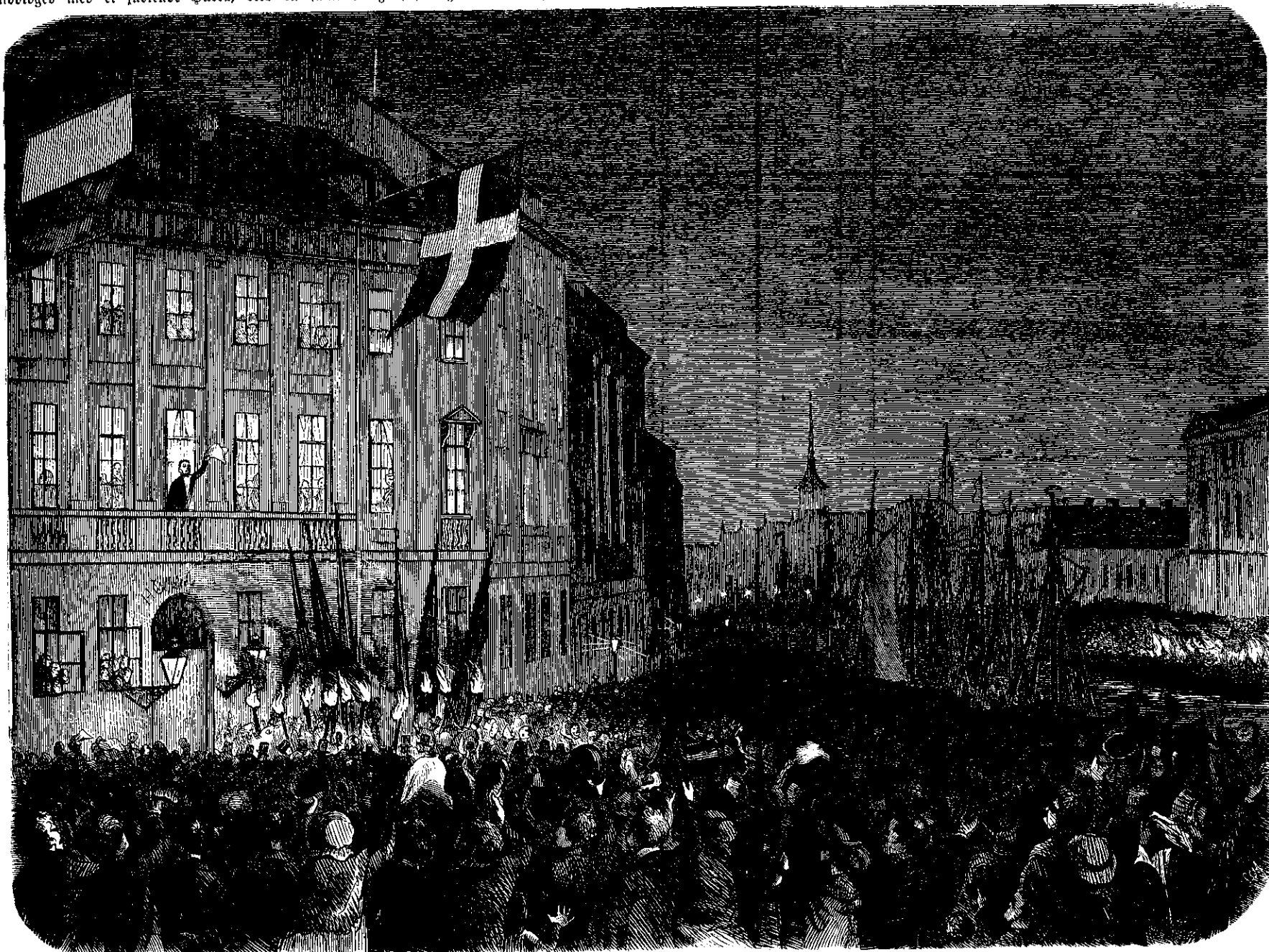

Norre-Vosborg.

villedes. Han endte med at takke Kjøbenhavns Borgere og nebbede Himlens Betsignelse over Konge og Folk. Efterat Ordføreren havde gjengivet Indholdet af denne Tale, som modtoges med et jublende Hurra, blev en inuit Sang af

E. Ploug aflunget; det ene begejstrede Leve afløste det andet: for Italien, for Victor Emanuel, for Garibaldi og for Marquis Torre-Arsa, som svarede med en Tale, der stemmede med Digtets Slutningstankte:

„Dg tag det Budskab hjem med Dig:
Hvor Ebers Banner lyser,
Gaaer ogsaa Nordens Vej!“

Sækketog for Marquis di Torre-Arsa den 28de Juli 1861.

**Fra Landmandsfor-
samlingen i
Horsens.**

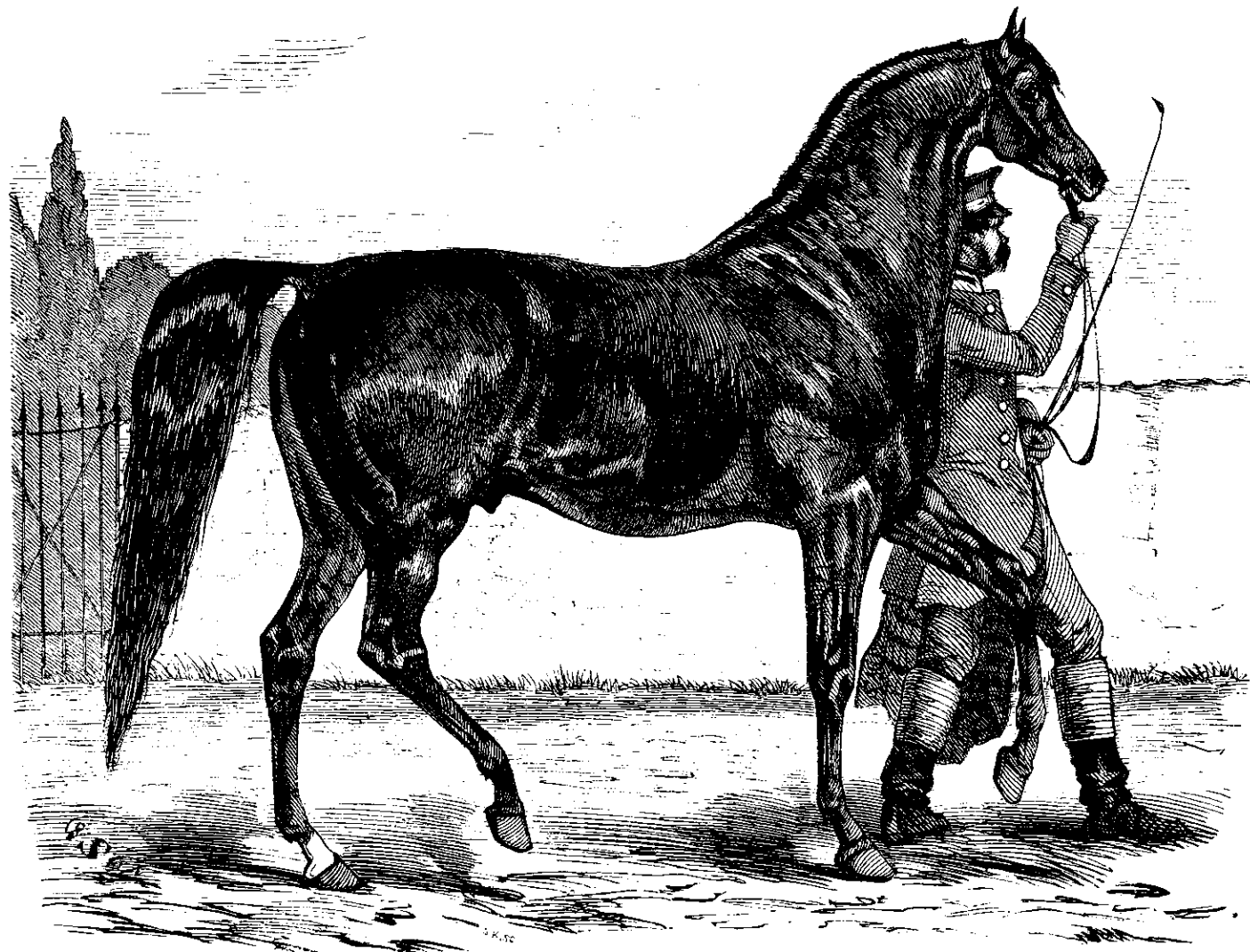
IV.

Naar vi atter idag vende tilbage til Landmands-
det, for efter Løfte at omtale nogle af Præmie-
prene, kunne vi ikke und-
lade samtidig her-
med ved en Skizze at gjenkalde en af de muntre Dage i Deeltager-
nes Erindring. Udsigten til Steensballe-
gaard bar Præget af en Folkefest i Or-
dets smukkeste Belysning. Ved en saadan er det lige-
saalidt Deeltager-
nes eller Talernes Mængde som Lo-
calets Udstrækning, der gjør Udslaget; hvor uforsigtigt Glæde og naturlig Mun-
terhed gjøre sig gjældende, der sees Tilfredsheden paa Alles Ansigter. Et Danebrogsflag paa en af Høderne var den eneste Prædike-
af Menneskehaand og dog vilde det falde vanskeligt at udpege et smukkere Sted i Danmarks Have. Men sandtes der saaledes paa Sam-
lingsstedet ingen Udmykkelse, var det intet Arkitektont, som kunde tjene til Udgangspunkt, saa var det desto vanske-
ligere og utaknemmeligere for en Kunstner, paa nogle Tommers Plads at skulle gjengive det vidstrakte Landskab, hvor frodige Skove og smilende Sletter fra Høderne strækte sig ned imod Havets bugete Arm og omslynge denne.

Steensballegaard, den Griffenfeldtske Families gamle Herresæde, ligger omtrent 1/2 Mil Lst for Horsens ved Fjor-
dens nordre Side. Skjøndt den temmelig bakkebe Vei derud allerede frembyd et smukt Syn ved det paa Fjordens modsatte

Side beliggende Boller med dens Skove, saa blev man dog ikke lidet overrasket, naar man var vandret forbi den gamle, af Griffenfeldts Søgersøn, Baron Krag, ombyggede Herre-
gaard og ad den uendelig lange, smalle Allee igjennem Haven var naaet op til Skovsøllen, ved den vidstrakte Udsigt fra disse Høder over de dem omgivende Elbæk, Brælev og Kjer Skove til Horsens Fjord og Kattegattet i det Fjerne. Paa det høieste Punkt stod Orkestret, til hvis livlige Toner elegante Damer og Herrer svingede sig i Dans paa Grønsværet, tilsynsladende med større Glæde end paa Bassaleus bonede Guld-

hans hvide Rang som Hingst, idet en Sønnestøn fik Konge-
præmien ved Hønsberg og Aalborg, og nu en Datter, der meget ligner sin Moder, vandt samme Udmærkelse i Horsens. Den blankbrune Hoppe, der tilhører Herr. Godseier Buch-
wald i Nannerup, er selv Aar gammel, smuk, velformet og har et regelmæssigt Løb; paa Grund af sin kraftige Bygning burde den dog vistnok snarere have været henført blandt Hopperne for svært Trækbrug.

Kongepremie-Hingsten „Kaliffen“, for Ride- og let Trækbrug.

Straaningen nedad mod Fjorden var besat af en broget Mængde, der paa enkelte Steder samlede i Grupper for at storme et Gratias-Bewærtnings-locale eller for henimod Aften at søge Ly mod nogle uvenlige Regndraaber, som ikke vilde lade denne Skovfests Glæde være heelt ublandet.

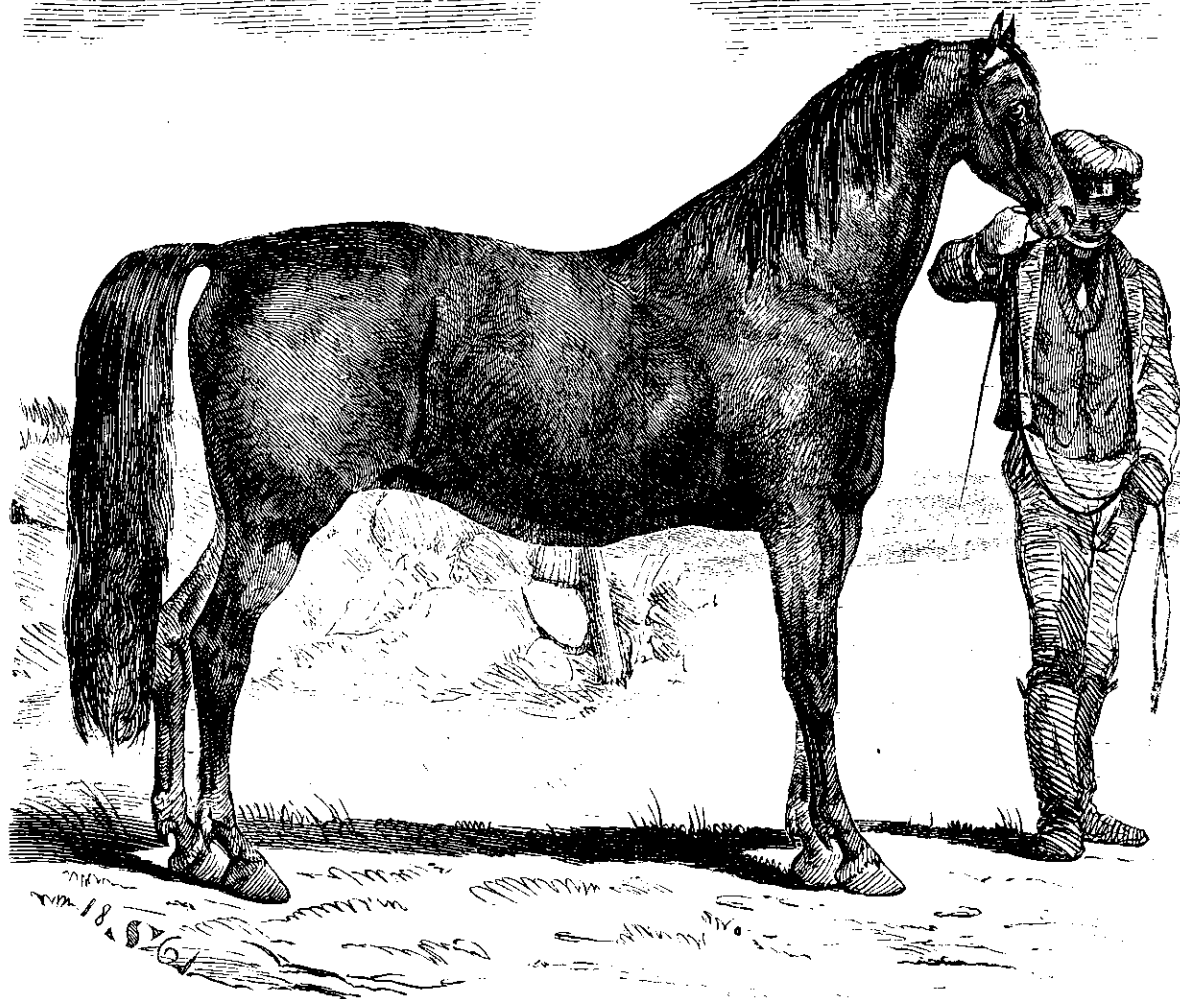
De tvende Dyr fra Landmandsfor-
samlingen, som findes afbildede paa Bladets femte og ottende Side, ere Portraiter af de tvende Kongepre-
mieheste for Ride- og let Trækbrug. Hr. Godseier Pient. Sartorps blankbrune fireaarige Hingst „Kaliffen“, ved Stamfutteriets Fuldblodsdingst „the Earl of Marshall“ og Hoppen „Olga“ en Datter af Fuldblodsdingsten Lord Cochrane, afgiver en smuk, elegant og god Væ-
stet til Frembrin-
gelsen af lette Heste. Interessant er det at see, hvorledes Lord Cochranes De-
icendenter havde

Festen paa Skovsøllen ved Steensballegaard den 4de Juli 1861.

I den skæbne fra Køpenick, an-
 Kilde Sagen mod den preussiske Kronprinds Friedrich, Ratt og hans Medskyldige. I den kongelige Befaling om Dommens Skærpelse hedder det til Slutning: „S. K. M. er ogsaa i sin Ungdom løbet igjennem Stolen og har lært den latinske Sætning: *scilicet in peccato mundus*. Derfor vilde vi herved — at Rette, omendstjondt han for den begaaede erimen laesae majestatis havde fortjent at sønderrives med gloende Tænger og hænges, alligevel, dog kun i consideration af sin Familie, skal henrettes med Sværdet. Naar Krigsretten forlynder Rette Dømmen, skal der siges ham, at det gjør S. K. M. ondt, men at det er bedre, at han døer, end at Justitsen kommer ud af Verden.“

I England har der nylig dannet sig et Selskab til Menneskeslægtens Forbedring ved Hjælp af Snørefiskeri. I dets første Sammenkomst vedtoges følgende Beslutning:
 „Da Snørefiskeriet kun kan lykkes ved Laalmodighed, og da det holder Ungdommen borte fra Krosleder, hvor

Kongepremie-Hoppen „Olga“, for Hvide- og let Trækbrug.

Brændevin, Genever o. besl. fortæres, altsaa har en for Sæderne heldbringende Virkning; da det, derfor Snørefiskeriet skal bringe Udbytte, er nødvendigt at undgaae al Støi og sølgelig at tale saa lidt som muligt, samt da Lausheden medfører Tilbageholdenhed og Laufsomhed, hvilke tvende Dyder ere særligen fornødne for alle Landes Fruer og Jomfruer, som frygteligen misbruge Taleorganet; og da slutteligen Snørefiskeriet, naar det drives af Almuen i dens ledige Timer, vækker Lyst til Sparommelighed;

Beslutte vi: At der aarlig skal uddeles Belønninger til de Personer af begge Køn, som have gjort størst Fremstridt i Snørefiskeriet, samt at de, som have udmærket sig mest, skulle hædres med Væresmedailler. Med Hensyn til Udbeholdningen af disse Belønninger og Medailler skal der træffes nærmere Bestemmelser.“

Saalunde er Snøren bleven oplyst til et Redskab for Sædernes Forbedring og Civilisationens Udbredelse.

— Vicekongen af Egypten har nu fulgt andre civiliserede Staters Exempel og afskaffet Prægstraffen i sin Arme.

Charade.

Mit Første altid er frodig og grøn,
 Naar Vinteren ei spreder sit Dække,
 Omkring det danser og hvifter i Løn
 En Krands af rislende Bække.

Man maatte drive med Fiksen sit Spil
 Og bygge og boe paa Vandet,
 — Og heller ikke mit Første var til —
 Naar ei man havde mit Andet.

Mit Hele af Læboen fik sit Navn,
 Han star det i mange Dele;
 Men nu er det kjendt paa Hav og i Havn
 Som et stærkt og mægtigt Hele.

Opløsning paa Charaden i Nr. 96:
 Skovmærke.

Lumais, Christianen i Nyborg, Degnen i Aue, Dolsbrechten & Co. i Beile, Granberg & Co. i Heds, B. X. B., Laura Peterfens Tilbeder, Juain, B. L. paa M., Olivia, V. St. i Kappel, Nr. 69, Garibaldi i Slagelse, M. ved B., Bl. M. i Beile, Anledningsamteren, en Post-anvisning, C. B. i Westkjøbing, Philippa C. i Hobro, C. J. Peterfen, Vera B., Th. Caspersen, Carlo Pedro, P. L., Rennerne paa R. i Slagelse, Mathilde fra S-by, Drum og Chevalier, En Love. Oplost paa Vers af Wilhelm H. i Beile.

Veiforholdene paa Landbohøjskolen
 fra den 26de Juli til den 1ste August incl.

Dato.	Middelvarme (C. o.)	Høieste Varmer.	Løveste Varmer.	Fugtighedgrad Kl. 2 i nat.	Luftryk.	Regnhøide i Linier.
26de ..	21,0	26,0	17,0	62,0	27° 9,79"	—
27de ..	17,9	23,5	14,0	66,5	27° 9,78"	2,60
28de ..	16,7	23,0	11,0	64,0	—	—
29de ..	15,5	19,8	12,0	55,0	27° 11,32"	0,22
30te ..	17,5	23,0	11,0	59,5	27° 11,82"	—
31te ..	18,2	23,0	11,2	67,0	28° 0,88"	0,33
1ste ..	17,0	21,8	10,0	76,0	28° 2,45"	0,31

Anm. Middelvarmen er bestemt ved Dagtagelser Kl. 7, 12 og 11 og Luftrykket som Middeltallet af Dagtagelser Kl. 8, 2 og 10.

Dode.

Clas Eppraim Günther, forhenværende Justitsminister i Sverige, udmærket Jurist, 61 Aar, † 2de Juli i Stockholm.
 Paul Dupes sid, bekendt fransk Romanforfatter, † 12te Juli i Paris.
 Franz Raffelsberger, Eier af et Konstrykkeri i Wien, der i 1836 opfandt at trykke Landkort paa en Vogtrespæde, 68 Aar, † 14de Juli i Wien.

Verdens-Barometret.

London	1 August	3 pSt.	Geniold	90 1/2
Paris	—	3	Rentes	67. 80
Wien	31 Juli	5	Metalliques	68. 15.
Berlin	—	3 1/2	Staats-Sch.	80
Kjøbenhavn	2 August	4	Rgt. Obligaar.	87.

Williams dobbelt-traadete amerikanske Familie-Symaskiner.

Disse for deres Billighed, simple Construction og Durabilitet i Udlandet saa bekendte Symaskiner have steds paa Lager hos
 A. Svendsen,
 Instrumentmager,
 Bredgade Nr. 19.

Dagbog.

August.

4. 1566 † Grev Christoffer af Oldenburg.
- „ 1678 v. d. Osten kapitulerer i Christiansstad til Karl XI.
- „ 1808 † Elie Salomon Francois Reverdil (Genf).
- „ 1844 † Jakob Nass (Næs).
5. 1164 Pave Alexander III. opretter Erkebispstolen i Upsala.
- „ 1585 f. Jesper Rasmussen Brokmand (Kjøge).
- „ 1737 f. Johan Frederik Struensee (Halle).
- „ 1802 f. Niels Henrik Abel (Finds).
6. 1663 † Sjøhering Rosenhane (Torpa).
- „ 1746 † Christian VI. af Danmark og Norge (Girschholm).
- „ 1789 f. Karl August Nørgberg (Vexis).
7. 1598 f. Georg Sjørnhjelm (Svartfår).
- „ 1743 Fred i Åbo mellem Sverige og Rusland.
- „ 1747 f. Johan Olfert Fischer.
- „ 1791 f. Adolf Johan Ivar Arvidsson (Padasjoki).
8. 1658 Karl X. Gustaf lander ved Korsør.
- „ 1701 Karl XII. slaar Steinau og Kurland ved Dina.
- „ 1715 Raben (Just Suel falder) slaar Klas Sparre (Mistael Hencke og Erik Lille falde) ved Jasmund.
- „ 1828 † Karl Peter Thunberg.
9. 1047 Magnus den Gode og Harald Haardraade slaar Sven Estridsen ved Stangr.
- „ 1113 Henrik af Venden slaar Danstjerne ved Pütte.
- „ 1134 Magnus d. Blinde slaar Harald Gille ved Fyrisleif.
- „ 1157 Roestilde Blodgilde; Detslef Edelesøn myrde Knud V. Maagensøn efter Sven Grades Opfordring; Baldemar og Absalon undflye.
10. 1062 Harald Haardraade (Haalon Iversen Jarl) slaar Sven Estridsen (Sjalm Hvide) ved Risaa.
- „ 1135 Ratibor af Pommern indtager Ronghelle.
- „ 1198 Bagterne (Bisshop Niels af Oslo) iudtage og afbrænde Bergen.
- „ 1250 Abel Baldemarsøn lader Erik Floppenning myrde ved Misjunde (indenfor Roset) af Henrik Kerkerwerder, Lave Gudmundsen og Tyge Pust.

Det pommerske Mølle-Assurance-Societet i Stettin

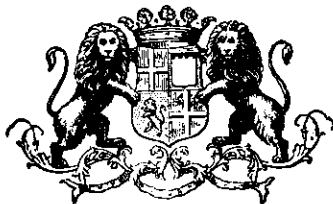
(paa Gjensidighed)
 afslutter Forsikringer imod Ildsvaade paa alle Slags Vind-, Vand- & Damp-Møller samt de dermed i Forbindelse staaende Bygninger, Maskiner, Varer & Effecter til meget billige Præmier. Nærmere Underretning meddele Societetets General-Agenter for Danmark.
 Kjøbenhavn.

Ultrajectum,

hollandsk Brand-Assurance-Compagni i Zeyst,
 (paa Actier)

afslutter Forsikringer imod Ildsvaade paa Varer & Effecter til faste og billige Præmier. Nærmere Underretning meddele Compagniets Hovedagenter for Danmark.
 Kjøbenhavn.

C. Lohrer & Co.
 5. Gothersgade.

Photographi-Albums.

Indfatninger til Photographier samt Portraiter af bekendte Personer anbefales i stort Udvalg af
 Theod. Juncker,
 st. Kjøbmagergade Nr. 26.

BREVVEVLING.

Til Lumais. Jo, dersom den er god.
 — Nr. 69. Det hedder begge Dele (see Molbech.). Hvad bringer De os med fra Deres Udsigt?

Udgivet af Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.